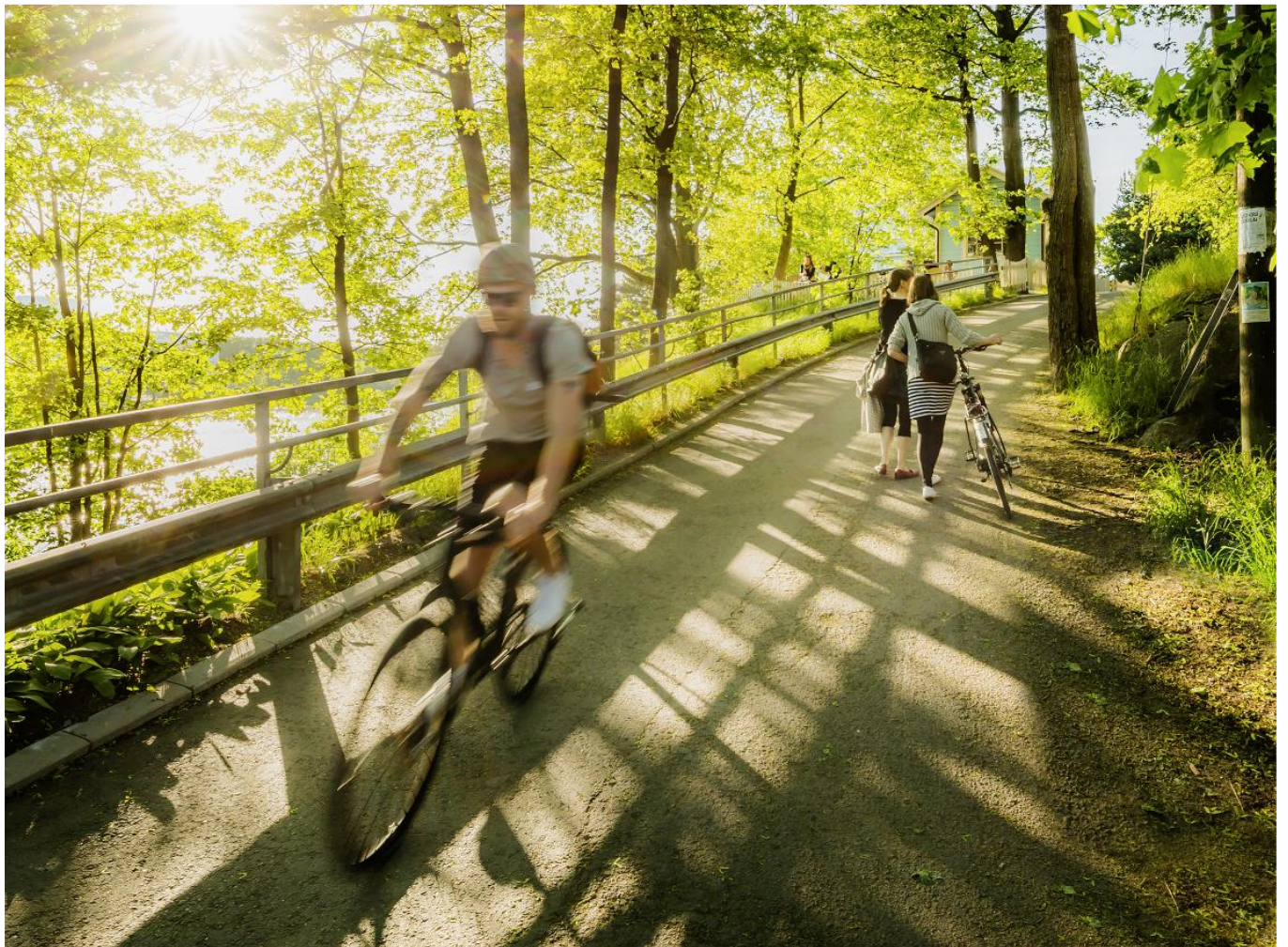

Vuosikertomus 2016

**Turvallisempaa
ja terveempää
elämää**

Toiminta-ajatus ja visio

LähiTapiolan tehtävänä on turvata asiakkaidensa elämää ja menestystä. Visionamme on tarjota suomalaisille turvallisempaa ja terveempää elämää. Elämänturva merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua.

LähiTapiola lyhyesti

LähiTapiola-ryhmä on keskinäinen eli asiakkaiden omistama yhtiöryhmä, joka palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita.

Yhtiöryhmän muodostavat 20 alueellista keskinäistä vakuutusyhtiötä sekä valtakunnalliset LähiTapiola Vahinkoyhtiö, LähiTapiola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito.

LähiTapiolan henkilöstömäärä on noin 3 400, josta puolet työskentelee alueyhtiöissä.

Omistaja-asiakkaita on lähes 1,6 miljoonaa.

LähiTapiola Lännen

LähiTapiola Lännen toimii Etelä- ja Keski-Satakunnassa sekä Vakka-Suomessa 11 kunnan alueella. Olemme vakavarainen markkinajohtaja niin henkilöiden, kotien, maatilojen kuin yritysten vakuuttaja. Palvelemme noin 60 000 asiakastamme lähes sadan työntekijän voimin aina asiakkaan valitsemalla tavalla. Asiakkaamme voi asioida henkilökohtaisesti ilman ajanvarausta toimistoissamme Eurassa, Harjavallassa, Huittisissa, Kokemäellä, Laitilassa, Nakkilassa, Raumalla ja Uudessakaupungissa. Lisäksi kanssamme voi asioida puhelimitse tai sähköisiä kanavia pitkin ja saada silloinkin henkilökohtaista palvelua.

Vahinkovakuutusten maksutulomme on noin 31 miljoonaa euroa ja lisäksi myymme henki- ja eläkevakuutuksia sekä hoidamme säästö- ja sijoitusasioita. Liikennevakuutuksissa olemme selvä markkinajohtaja ja markkinaosuutemme on 44 prosenttia. Olemme myös merkittävä sijoittaja noin 90 miljoonan euron sijoitusomaisuudella.

Sisällysluettelo

Keskiössä asiantuntemus ja asiakaskokemus	3
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016	5
LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016	5
Asiakkaat ja asiakasedut	6
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	8
Hallinto, henkilöstö, palkitseminen	9
Vastuullisuus	11
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	11
Tulevaisuuden näkymät	12
LähiTapiola Lännen	13
Tuloslaskelma	13
Tase	14
Epäsuora rahoituslaskelma	15
Tunnusluvut	16
Tilinpäätöksen liitetiedot	17
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	17
Riskienhallinnan liitetiedot	20
LähiTapiola Lännen tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	23
Tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet	35
Ehdotus voiton käyttämisestä	37
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset	38
Tilinpäätösmerkintä	39

Keskiössä asiantuntemus ja asiakaskokemus

Toimitusjohtajan katsaus Jussi Seppälä

LähiTapiola Lännen vuosi 2016 oli monella tapaa hyvin arkinen. Jälkeenpäin vuodesta jäi käteen erityisesti hyvä, positiivinen vire, jonka voimin lähdemme luottavaisin mielin vuoteen 2017.

31 miljoonan euron vahinkovakuutusten maksutulolla toimintamme volyymi jäi edellisvuoden tasolle. Positiivista kehitystä tapahtui sen sijaan esimerkiksi kulurakenteessa, jota onnistuimme keventämään, sekä sijoitustoiminnassa, jossa rohkea riskinottostrategia poiki paljon edellisvuosia paremman tuoton.

Markkinaosuutemme pysyi erittäin korkealla tasolla. Esimerkiksi liikennevakuutusten osalta olemme selvä markkinajohtaja. Niin ikään alueemme yrityksistä ja maataloista jopa kaksi kolmasosaa ja kotitalouksistakin karkeasti joka toinen on meidän vakuuttamamme. Vaikka teemme paljon työtä myös uusien asiakkaiden hankinnan eteen, huomiomme pääpaino on olemassa olevien asiakkuuksien hoidossa ja jalostamisessa.

Toimintaympäristömme on hyvin monimuotoinen ja vähäväkinen. Kotipaikkamme Rauman lisäksi toimimme

kymmenen muun hyvin erilaisen kunnan alueella. Alueemme broileritilat, kanalat ja sikalat ruokkivat huomattavan suuren osan suomalaisista, ja toisaalta esimerkiksi Uudenkaupungin autotehdas on merkittävä työllistäjä ja kasvun veturi. Myös Rauman telakan tilanne alkaa jälleen näyttää valoisalta kaupungin lunastettua telakka-alueen ja otettua vahvemman roolin sen kehittämisessä.

Maatilatoimijoiden määrän väheneminen ja yksiköiden laajentuminen näkyy myös meillä yksittäisten riskikeskittymien kasvuna. Olemme vastanneet tähän trendiin lisäämällä tukea maatilayrittäjien riskienhallintaan: teemme maataloille systemaattisesti laajoja turvallisuuskartoituksia, joiden avulla pystymme esimerkiksi kiinnittämään asiakkaan huomion ajankohtaisiin turvallisuusasioihin ja heitä velvoittaviin säädöksiin. Samalla pysymme itsekkin hyvin ajan tasalla asiakkaidemme tilanteesta sekä siitä, mitä missäkin kohteessa on vakuutettu.

Asiakas edellä kaikessa toiminnassa

LähiTapiola Lännen on historiallisesti ollut merkittävä omaisuuserien vakuuttaja, mutta nyt kilpailuetunamme on myös laajempi henkilövakuuttamisen tarjooma kuin koskaan. Henkilövakuuttamisen edistäminen on meille elämänturvan ammattilaisina keskeinen keino tuoda esiin ja konkretisoida asiantuntemustamme elämänturvan saralla. Käytännössä tämä näkyy esimerkiksi siinä, että käymme lähtökohtaisesti aina asiakkaiden kanssa ensin läpi henkilövakuutusasiat ja vasta sitten omaisuuteen liittyvät näkökulmat. Toimimme myös asiakkaidemme käyttöön uuden ja erilaisen sijoitusten tarjooman, sillä haluamme auttaa heitä vaurastumaan sijoittamalla heidän varansa kuin omamme.

Vaikka sähköisten kanavien käyttö yleistyy hiljalleen, asiakkaamme suosivat yhä perinteisiä asiointitapoja, etenkin toimistolla asiointia. Asiakaskuntamme keski- iän perusteella uskon, että esimerkiksi valtaosa korvausasioista hoidetaan vielä pitkään kasvokkain, mutta jatkossa nuoremman polven palveleminen edellyttää myös uusiin lähestymistapoihin panostamista. Tutkimme aktiivisesti esimerkiksi puhelinasiointin ja digicenterin käyttöä ja kehitämme niitä havaintojemme perusteella.

Osaamisen ylläpitäminen ja sujuva toimintamalli ovat hyvän asiakaskokemuksen kannalta äärimmäisen tärkeitä tekijöitä. Keskityimme vuonna 2016 asiantuntijoidemme erikoisosaamisen syventämiseen ja organisoimme myynnin esimiesten toiminnan entistä

toimivammalle mallille. Aivan vuoden alussa järjestimme myös laajan koulutuksen kaikille myyntitehtävissä toimiville työntekijöillemme. Digicenteristämme vastaavan henkilön johdolla olemme lisäksi onnistuneet pienentämään vastausaikoja asiakkaiden suuntaan huomattavasti. Henkilökuntamme osoitti syksyllä kiitettävää aktiivisuutta asiakastytytyväisyyden parantamiseen keskittyvässä kehityshankkeessa, jonka avulla saimmekin loppuvuonna asiakastytytyväisyyden hienoon kasvuun. Tämä tärkeä projekti jatkuu myös tästä eteenpäin.

Voimaa paikallisuudesta ja keskinäisyydestä

Paikallisuus on tärkeä asia sekä meille että asiakkaillemme, ja olemme siitä ylpeitä. Osallistumme aktiivisesti esimerkiksi yrittäjäjärjestöjen ja tuottajien toimintaan ja tuemme vapaaehtoisten palokuntien työtä. Koska alueeltamme puuttuu selkeä kasvukeskus, pyrkimyksenämme on, että henkilökuntamme on näkyvästi mukana myös erilaisissa paikallisen tason verkostoissa. Näymme alueellamme myös S-ryhmäyhteistyön sekä junioriurheilun tuen kautta. Järjestimme viime vuonna Sankarikoulutuksissa maksuttoman alkusammutuskoulutuksen noin 2 000 asiakkaallemme. Alkaneena vuonna keskityimme ensiapukoulutukseen, mutta tarjoamme Lännessä yhä myös alkusammutuskoulutusta, sillä meillä on siihen nyt omien, osaavien kouluttajiemme ja hyvän kalustomme ansiosta erittäin hyvät valmiudet.

Kiistaton kilpailuetunamme on se, että olemme keskinäinen vakuutusyhtiö. Koska omistajamme ja asiakkaamme ovat yksi ja sama taho, meidän ei tarvitse tinkiä kummankaan eduista. Tässä hengessä päädyimme vuodenvaihteessa alentamaan koti- ja liikennevakuutusten tariffeja, sillä halusimme palkita asiakkaitamme siitä, että heidän vahinkomääränsä ovat pysyneet matalina. Emme myöskään nostanet muiden vakuutustemme tariffeja.

Loppuvuosi osoitti meille jälleen kerran, että meillä on kasassa erinomainen porukka ja oikea tekemisen meininki. Kiitokset henkilökunnallemme upeasta asennoitumisesta omaa työtä kohtaan. Myös hallituksemme on tehnyt hyvää työtä ja vienyt monta strategisesti tärkeää asiaa näkyvästi eteenpäin hallintoneuvoston vahvalla tuella. Asiakkaille haluan ojentaa kiitokset uskollisuudesta ja luottamuksesta – lupaamme pitää teistä jatkossa entistäkin parempaa huolta.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

1.1. – 31.12.2016

LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiö (jatkossa LähiTapiola Lännen) kuuluu LähiTapiola ryhmään, jonka johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016

LähiTapiola Lännen toimii Etelä- ja Keski-Satakunnassa sekä Vakka-Suomessa 11 kunnan alueella johtavana ja vakavaraisena vakuuttajana niin koti-, maatila- kuin yritysvakuuttamisessa. Liikennevakuutuksissa markkinaosuutemme on 43,6 prosenttia. LähiTapiola Lännen toimialaan kuuluvat kaikki vapaaehtoiset vahinkovakuutukset. Yhtiö tuottaa palveluita myös muille LähiTapiola-ryhmän yhtiöille myymällä ja hoitamalla niiden tuotevalikoimaan kuuluvia tuotteita.

LähiTapiola Lännen tunnuslukuja:

- ensivakuutuksen maksutulo oli 31,2 M€ (vuonna 2015 31,2)
- liikevoitto oli 4,9 M€ (3,7) ja kokonaistulos 7,2 M€ (4,1)
- yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 90,7 prosenttia (92,3)
- sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle oli 5,5 prosenttia (2,6)

LähiTapiola Lännen tuloksen avainnostot:

- asiakkaillemme sattui keskimääräistä vähemmän vahinkoja
- sijoitusmarkkinoilla vuosi oli vaihteleva, mutta koko vuoden sijoitustulos muodostui hyväksi
- Solvenssi II -vakavaraisuussäännösten voimaantulon myötä muuttunut säännös tasoitusmäärän laskentaperiaatteista paransi tulosta merkittävästi eli 2,5 M€ verrattuna edelliseen vuoteen

Tulostiivistelmä

(% / milj. euroa)	2016	2015
Liiketulos	5,3	1,7
Kokonaistulos	7,2	3,0
Tilikauden tulos	4,2	1,4
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	2,8	2,2
Kokonaispääoman tuotto, %	8,3	5,0
Vakavaraisuusaste, %	290	323

Avainluvut

(% / milj. euroa)	2016	2015
Riskisuhde, %	59,8	59,8
Toimintakulusuhde, %	30,8	32,5
Yhdistetty kulusuhde, %	90,7	92,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	5,5	2,6
Vakuutustekninen vastuuvelka	51,5	50,5
Oma pääoma	26,2	22,0
Pohjarahasto	3,6	3,6
Takuupääoma	2,3	2,3
Varmuusrahasto	16,1	14,7
Tilikauden voitto	4,2	1,4
Taseen loppusumma	80,6	75,0

Liiketulos

Yhtiön liiketulos vuodelta 2016 oli 5,3 M€ (1,7). Tuloksen kasvuun vaikuttivat vakuutusteknisen katteen kasvu 3,1 M€ ja sijoitustoiminnan tuloksen kasvu 0,5 M€ vuoteen 2015 verrattuna.

Maksutulo ja maksetut korvaukset

Ensivakuutuksen maksutulo vuodelta 2016 oli 31,2 M€ (31,2). Vakuutusluokittain maksutuloa kertyi palo- ja muusta omaisuusvahinkovakuutuksista 14,7 M€, maa-ajoneuvovakuutuksista 8,2 M€, tapaturma- ja sairauskuluvakuutuksista 5,1 M€, vastuu- ja oikeusturvavakuutuksista 2,2 M€ ja muista vahinkovakuutuksista 0,9 M€.

Yhdistetty kulusuhde

Vahinkosuhde oli 67,6 % (67,8) ja liikeykölusuhde 23,0 % (24,5). Riskisuhde oli 59,8 % (59,8) ja toimintakulusuhde 30,8 % (32,5), Yhdistetty kulusuhde oli 90,7 % (92,3).

Tuloslaskelman liikeykulut vuodelta 2016 olivat 6,8 M€ (7,0).

Muut tuotot ja kulut

Yhtiön palvelumyyntiä ovat vakuutusten myynti- ja kannanhoitopalveluiden tuottaminen LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiölle, LähiTapiola Henkivakuutusyhtiölle, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Elolle ja LähiTapiola Varainhoidolle. Lisäksi yhtiö tuottaa korvauspalveluita ja vahinkotarkastuspalveluita LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiölle. Edellä mainittujen palveluiden myynnistä saatavat tuotot on kirjattu tuloslaskelmaerään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut on kirjattu tuloslaskelman erään muut kulut. Muut tuotot ja kulut olivat nettomääräisesti 0,0 M€ (0,0).

Sijoitustoiminta

LähiTapiola Lännen sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin oli 5,5 prosenttia (2,6). Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin olivat 4,4 M€ (1,9). Sijoitukset käyvin arvoin olivat 84,4 M€ (76,0).

Tilikauden merkittävät tapahtumat

Vuonna 2016 käynnistyi uusi elämänturvastrategia. S-ryhmän strategisen yhteistyön tuloksena LähiTapiolan vakuutukset otettiin käyttöön S-mobiilissa. Asiakas- ja vakuutusjärjestelmien uudistaminen käynnistettiin uuden strategian mukaisesti.

Solvensi II vakavaraisuussäätely astui voimaan vuoden 2016 alussa. Uuteen säätelyyn on varauduttu jo aikaisemmin päivittämällä hallintojärjestelmä vastaamaan uudistetun vakuutusyhtiölain säännöksiä sekä kehittämällä vakavaraisuuden ja riskienhallinnan laskenta- ja raportointijärjestelmiä sekä raportointikäytäntöjä vaatimusten mukaisiksi.

LähiTapiola Lännen hallintoneuvosto päätti 8.12.2016 yhtiön toiminnan laajentamisesta käsittämään 1.7.2017 alkaen myös lakisääteisen liikennevakuutuksen. Yhtiö jätti 20.12.2016 Finanssivalvonnalle hakemuksen toimiluvan laajentamisesta koskemaan myös liikennevakuutusta.

LähiTapiola Lännessä kiinnitettiin erityistä huomiota asiakkaiden tyytyväisyyden parantamiseen ja siinä onnistuttiin. Lisääntyneiden sähköisten asiakaskontaktien (puhelu ja erilaiset verkkoviestit) parempaa hoitamista varten perustettiin syksyllä digicenter.

Asiakkaat ja asiakasedut

LähiTapiola Lännen toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakashyvityksinä ja palvelujen kehittämisenä. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin.

Omistaja-asiakkaan palveluetuja ovat muun muassa TerveysHelppi, Älyhenkivakuutus ja Hätäpalvelu. Vuonna 2016 noin 2 000 asiakastamme sai alkusammutustaidot LähiTapiolan Sankarikoulutuksissa.

Etujen määrää lisää myös yksityistalousasiakkaiden vakuutuksia koskeva bonusyhteistyö S-ryhmän kanssa.

Yhtiön asiakasmäärä oli vuoden lopussa n. 60 000 (12/2015 61 000).

Yksityistalouksien keskittämisalennusten kokonaismäärä nousi kahteen miljoonaan euroon.

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Suomen talous osoitti hienoisia piristymisen merkkejä vuonna 2016. Vuoden 2016 aikana kasvu vahvistui yksityisen kulutuksen ja rakennusinvestointien vetämänä. Viennin kasvu jäi yhä odotettua vaisummaksi. Alue-talousoikeudellisuuden aallonpohja on saavutettu ja näkymien odotetaan vähitellen parantuvan. Kasvu on kuitenkin ollut maltillista ja alueelliset erot voivat olla huomattavia.

Finanssialan Keskusliitto (FK) arvioi ensivakuutuksen maksutulon kasvavan vuonna 2016 noin prosentin. Vahinkomenon arvioidaan kasvavan noin 5 %. Työtapaturmavakuutuksen maksutulon arvioidaan alenevan. Liikennevakuutuksen, vapaaehtoisen autovakuutuksen, muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulon arvioidaan pysyvän ennallaan tai kasvavan hieman edellisvuodesta. Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde on pysynyt hyvällä tasolla.

Sijoitustoiminta

Vuonna 2016 oli paljon yllättäviä tapahtumia ja markkinoiden reaktiot niihin odottamattomia. Alkuvuotta sävyttivät pelot USA:n taantumariskeistä sekä Kiinan talouskasvun hallitsemattomasta hidastumisesta. Tammi-helmikuussa makrotalouden heikkous aiheutti voimakkaita arvonlaskuja osakemarkkinoilla sekä muissa riskillisimmissä omaisuuserissä. Kevään mittaan suhdanneriskit alkoivat kuitenkin helpottaa ja osakemarkkinat kääntyivät trendinomaiseen nousuun.

Kesäkausi oli politiikan areenoilla dramaattinen. Britannia päätti juhannuksen kansanäänestyksessä irtautua Euroopan unionista. Vaikka ns. Brexit-päätös oli aluksi melkoinen järkytys, vaikutukset talouteen ja

sijoitusmarkkinoihin jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi. Ainoa pitkäkestoinen seuraus oli punnan merkittävä heikkeneminen.

Markkinat hermoilivat ennen Yhdysvaltain presidentinvaaleja, mutta jo vaaleja seuraavana päivänä markkinat alkoivat hinnoitella positiivisesti tulevan presidentin mahdollisen elvytyspolitiikan vaikutuksia.

Keskuspankkipolitiikka oli vuonna 2016 kokonaisuutena elvyttävää ja markkinoita tukevaa. USA:n keskuspankki FED oli aloittanut koronnostot jo joulukuussa 2015 mutta suhdanne-epävarmuuden ja poliittisten riskien vuoksi jatkoi niitä vasta vuoden 2016 lopussa. Euroopan keskuspankki EKP jatkoi talouden massiivista elvytystä ja laajensi arvopapereiden osto-ohjelmansa koskemaan myös hyvälaatuisia yrityslainoja.

Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli erinomainen, noin 11 %. Suomen osakemarkkinoilla kokonaistuottoa kertyi noin 13 %, mutta Euroopassa kokonaistuotto jäi alle 2 %:n. USA:n ja kehittyvien markkinoiden osakkeiden euromääräinen kokonaistuotto oli noin 15 %. Korkomarkkinoilla tuottovaatimukset kääntyivät vuoden jälkipuoliskolla nousuun parantuneiden kasvunäkymien sekä voimistuneiden inflaatio-odotusten myötä. Nimelliskorkojen noususta huolimatta euroalueen valtionlainojen vuosituotto oli yli 3 %. Valuuttamarkkinoilla euro heikkeni Yhdysvaltain dollaria vastaan noin 3 % ja Japanin jeniin nähden miltei 6 %. Sen sijaan Ison-Britannian puntaa vastaan euro vahvistui lähes 16 %.

Euroopan kiinteistösijoitusmarkkinat jatkuivat vuonna 2016 vilkkaina, vaikka volyymit laskivat jonkin verran vuoteen 2015 verrattuna. Suurin syy laskulle oli kaupankäynnin hiljeneminen Iso-Britanniassa maan EU-eron johdosta. Vuonna 2016 Suomessa tehtiin kiinteistökauppoja enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin ja transaktiovolyymi nousi n. 7,0 miljardiin euroon. Toimintatilavuokrissa ei tapahtunut isoja muutoksia Suomessa ja tilakysyntä oli laskussa käyttäjäyritysten tehostaessa tilankäyttöään.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi II-säännöstöön, joka tuli voimaan 1.1.2016. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (jäljempänä RaVa) mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta.

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola -ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiö ovat velvollisia pääomittamaan ryhmän toista yhtiötä edellyttäen, että, yhtiön oma vakavaraisuus on riittävän hyvällä tasolla ja myös säilyy hyvällä tasolla pääomituksen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistö pääomarahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen

vedoten vaatia lisäpääomitusta. S-Pankki Oy ei kuulu yhteisvastuusopimuksen piiriin.

Ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on tällä hetkellä hyvällä tasolla, jolloin todennäköisyys sille, että joudutaan turvautumaan yhteisvastuusopimuksen mukaisiin pääomituksiin, on hyvin pieni. LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon yhteisvastuusopimuksen vaikutus.

LähiTapiola Lännen ja ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Vakavaraisuussuhde

LähiTapiola Lännen vakavaraisuussuhde (yhtiön oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen) oli 290 % 31.12.2016 (323 % 31.12.2015). Siten yhtiön vakavaraisuutta voidaan pitää vahvana.

Vahinkovakuutuksen riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja jälleenvakuutussuojiiin sekä vastuuvelan riittävyyteen. Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit. Toimintaympäristön riskejä ja strategisia riskejä korostavat vakuutusallalla samanaikainen

taluskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaation tuoma murros, toimialaliikumukset, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

LähiTapiola Lännen riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin

tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Hallinto, henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola Lännen hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola Lännen hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvien osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola Lännen hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiön osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiön hallintoneuvostolla ja hallituksella juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli omistajaohjauksessa sekä yhtiön ja sen osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtyröyhmän, jonka lain tarkoittama johtava yritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavasta hallinnosta, vakavaraisuudesta, riskienhallinnan järjestämisestä, sisäisestä valvonnasta sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola -ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola -ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuuhenkilöt. Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola -ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopimuksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola -ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmisteluista, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

Yhtiökokous

LähiTapiola Lännen yhtiökokous pidettiin 21.4.2016. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2015, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus yhtiön hallinnolle ja toimitusjohtajalle sekä valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

Erovuorossa olleista hallintoneuvoston jäsenistä valittiin uudelle toimikaudelle Jarmo Aurén, Ilkka Hosike, Kari Laine, Esa Mäki, Arvo Pietilä, Heikki Pohjala, Risto Rosendahl ja Marjut Ruusunen. Uusina jäseninä hallintoneuvostoon valittiin Jouni Lounas ja Sakari Ryyppö.

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Hallintoneuvosto

LähiTapiola Lännen hallintoneuvoston puheenjohtaja vuonna 2016 oli Jouni Unkuri ja varapuheenjohtajina Ilkka Hosike ja Maritta Nevanpää. Hallintoneuvosto kokoontui vuoden 2016 aikana kaksi kertaa.

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunta

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tarkoituksena on valintaesitysten valmistelun monipuolisuuden ja läpinäkyvyyden varmistaminen valittaessa jäseniä alueyhtiön omiin hallintoelimiin sekä alueyhtiön edustajia tai ehdokkaita muiden LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden hallintoelimiin.

Jäsenten toimikausi on vuoden mittainen ja kestää kunkin vuoden yhtiökokouksen jälkeisestä hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksesta seuraavan

vuoden järjestäytymiskokoukseen saakka edellyttäen, että jäsen on edelleen myös hallintoneuvoston jäsen.

Nimitysvaliokunnan muodostivat vuonna 2016 hallintoneuvoston puheenjohtaja Jouni Unkuri ja jäseninä hallintoneuvoston varapuheenjohtajat Ilkka Hosike ja Maritta Nevanpää.

Hallitus

LähiTapiola Lännen hallitukseen kuuluu 6 jäsentä. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmannes.

LähiTapiola Lännen hallitus kokoontui 13 kertaa vuonna 2016. Hallituksen jäseniä olivat:

- Mikko Koivisto, puheenjohtaja
- Raimo Aarnio
- Vesa Harjunmaa
- Antti Jantunen
- Leena Mannila
- Juhani Salo

Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Yhtiöryhmän johtoryhmä

Yhtiöryhmän johtoryhmän tehtävänä on LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden yhteisten ja ryhmätason asioiden valmistelu ja päätöksenteko sekä täytäntöönpanosta huolehtiminen.

Johtoryhmän puheenjohtajan on toiminut Erkki Moisander ja sen kokoonpanoon kuuluu LähiTapiola -ryhmän yhtiöiden toimitusjohtajia sekä ryhmän ohjaamisesta ja yhteisistä toiminnoista vastaavia johtajia. Yhtiöryhmä kokoontuu pääsääntöisesti joka toinen viikko.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Lännen toimitusjohtaja on Jussi Seppälä ja toimitusjohtajan varamies Kimmo Suomi.

Lähipiiri

LähiTapiola Lännen lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tilintarkastaja

Yhtiön tilintarkastaja on KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mikko Haavisto, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Lännen on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

LähiTapiola Lännen henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana oli 83 (84) henkilöä.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Lännen palkitseminen perustuu yhtiön strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin. Palkitsemisjärjestelmä koskee yhtiön koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Vastuullisuus

LähiTapiola Lännen tavoitteena on tarjota asiakkailleen turvallisempaa ja terveempää elämää. LähiTapiolan yritysvastuu on paikallisia ja valtakunnallisia tekoja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Käytännön tekemistä ohjaavat yhtiöryhmän yhteiset vastuullisuusperiaatteet sekä vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle sekä lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle.

Painopisteinä ovat elämänturvaa ja vahinkojen ennaltaehkäisemistä painottavan strategian mukaisesti ihmisten turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sijoitustoiminnassa noudatamme vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Paikallisena toimijana olemme mukana tukemassa paikallisia tapahtumia ja erityisesti lasten ja nuorten liikunta- ym. kulttuuritapahtumia.

Taloudellisen turvan tarjoaminen on pohja asiakkaiden elämänturvasta huolehtimiselle ja auttaa heitä huolehtimaan paremmin itsestään, perheenjäsenistään sekä muista läheisistään. Taloudellinen vastuu perustuu yhtiön vakavaraisuudesta huolehtimiselle.

Koko LähiTapiola-ryhmän vuosiraportissa 2016 raportoidaan yritys vastuusta laajemmin. Se on luettavissa osoitteessa www.lahitapiola.fi/talous.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

LähiTapiola Lännen ja LähiTapiola Vahinkoyhtiö ovat 6.3.2017 allekirjoittaneet kannanluovutussuunnitelman koskien LähiTapiola Vahinkoyhtiön LähiTapiola Lännen toimialueella harjoittamaa lakisääteisen liikennevakuutuksen liiketoimintaa ja siihen liittyvää vakuutuskannan osan luovuttamista Lännelle. Luovutuksen on tarkoitus tapahtua 30.06.2017. Suunnitelman toteutuminen edellyttää Finanssivalvonnan suostumusta.

Liikennevakuutusten kannanluovutusten yhteydessä on uudistettu LähiTapiola-ryhmän yhtenäisyyttä ja päätöksentekoa vahvistava sekä ryhmään kuuluvien yhtiöiden työnjakoa ja rooleja selkeyttävä ryhmäsopimus, joka tulee voimaan liikennevakuutuskantojen siirtymishetkellä. Samassa yhteydessä on päivitetty LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden keskinäinen yhteisvastuusopimus, jonka mukaan osapuolina olevat yhtiöt ovat yhdenvertaisessa vastuussa ryhmän ja sen yhtiöiden vakavaraisuudesta.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutusliiketoiminta

Vahinkovakuutusmarkkinoiden näkymät vuodelle 2017 ovat haastavat. Matala korkotaso ja sijoitusmarkkinoiden yleinen epävarmuus rasittavat vakuutusyhtiöitä. Työllisyyden ja ostovoiman parantuessa vain niukasti odotukset laajapohjaiselle vahinkovakuutustoiminnan maksu-tulon kasvulle ovat hyvin maltilliset. Tietyillä alueilla palvelu- sekä markkinasegmenteissä on kuitenkin edelleen kasvumahdollisuuksia. Palkkasummien kehitys on maltillista, jolloin työtapaturmavakuutuksen kasvuympäristö on haasteellinen.

Vahinkovakuutuksen hintakilpailun odotetaan lisääntyvän ja kansainvälistyvän. Kiristynyt kilpailu heikentää osaltaan kannattavuutta. Vahinkomenon ennakoita pysyvän pitkän ajan keskiarvoa alhaisempana. Digitalisaatio tehostaa ja uudistaa vahinkovakuutusliiketoimintaa. Digitaalisista palveluista muotoutuu vähitellen asiakkaille tärkein asiointikanava, ja automatisoinnilla haetaan jatkuvaa tehokkuuden parantamista. Digitalisaatio tukee osaltaan myös toimialaliukumien kiihtymistä.

Terveys- ja hyvinvointiliiketoimintojen merkitys vakuutusyhtiöille on kasvussa. Yksityisten hyvinvointipalveluiden markkinat ovat merkittävässä muutoksessa, ja vakuutusyhtiöt ovat siinä vahvasti mukana.

Toimialan murroksessa LähiTapiolan tavoitteena on palvelujohtajuus. Strategiamme keskiössä on paras elämänturvapalvelu, jossa ennakkoinnilla ja aktiivisella huolenpidolla on keskeinen rooli. Erottaudumme muista toimijoista sekä parhailla asiakashyödyillä ja -eduilla että palkitsemalla myös vahingottomuudesta. Asiakkaat odottavat digitalisaation myötä entistä sujuvampaa, nopeampaa, helpompaa, yksilöllisempää ja paremmalla hinta-laatusuhteella tarjottavia palveluita.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2017 käynnistyessä maailmantalouden suhdanneindikaattorit ovat suotuisammassa asennossa kuin vuosi sitten. Yhdysvalloissa kotitalouksien luottamus talouteen on vahvempaa kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä. Euroopassa kasvu saattaa hivenen hidastua mutta pysynee 1,5 prosentin tuntumassa. Myös

Suomen taloudessa on tapahtunut positiivinen käänne. Venäjä sekä Brasilia ovat pääsemässä uudelleen kasvu-uralle ja kehittyvien markkinoiden kasvunäkymä on vahvistunut yleisemminkin.

Positiivisesta perusvireestä huolimatta suhdannenäkymään liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä lähinnä poliittisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi. Keväällä 2017 Euroopassa käynnistyvät neuvottelut Ison-Britannian EU-eron ehdoista ja edessä on myös runsaasti vaaleja, joissa Euroopan integraatiota vastustavat voimat saattavat vahvistua. USA:ssa Donald Trumpin presidenttiys on hyvin suuri epävarmuustekijä.

Rakenteellisesti maailmantalouden suurin haaste on tuottavuuskasvun oleellinen hidastuminen. Heikon tuottavuuskehityksen vuoksi kasvutavoitteisiin pääseminen edellyttää entistä suurempaa velanottoa. Velkamäärien paisuminen puolestaan lisää nouseviin korkoihin liittyviä riskejä. Markkinat odottavat USA:n keskuspankin nostavan korkoja kahdesti vuonna 2017. Koronnostoja voi tulla enemmänkin, mikäli elvyttävä finanssipolitiikkaa nostaa inflaatio-odotuksia.

Sijoitusmarkkinoilla alkavan vuoden näkymä on riskialtis. Korot ovat saattaneet jo kääntyä pidempikestoiseen nousuun, mikä varjostaa joukkolainasijoitusten tuottonäkymiä. Osakemarkkinoillakin kurssiheilunta voi voimistua, koska arvostustasot ovat joillain markkinoilla jo melko korkeat. Euroopan keskuspankin päätös pienentää kuukausittaisia arvopaperiostojaan vuoden 2017 huhtikuusta alkaen saattaa osaltaan heikentää Euroalueen korkomarkkinoiden likviditeettiä. Toisaalta EKP:n ensimmäisiin koronnostoihin on vielä matkaa ja euro-alueen lyhyet sekä keskipitkät korot säilynevät vielä vuosia hyvin matalina.

Keski-Euroopassa kiinteistökauppa käy edelleen erittäin vilkkaana. Euroopan tasolla vuokramarkkinoilla on jatkunut positiivinen vire ja vuokrien ennustetaan kasvavan jonkin verran vuoden 2017 aikana. Markkinoilla on tarjolla runsaasti pääomia ja kiinteistöt näyttävät sijoittajille houkuttelevana sijoitusluokkana. Nämä kaikki tekijät yhdessä näyttäisivät tukevan kiinteistöjen positiivista arvokehitystä vuoden 2017 aikana. Epävarmuuden vuoden 2017 näkymiin tuo useat poliittiset riskit, mm. neuvottelut Iso-Britannian EU-erosta sekä kansanäänestykset.

LähiTapiola Lännen

Tuloslaskelma

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		1.1.2016	-	31.12.2016		1.1.2015	-	31.12.2015
Vakuutusmaksutuotot								
Vakuutusmaksutulo	31 192 982,96					31 188 773,14		
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>-1 509 369,01</u>	29 683 613,95				<u>-2 246 547,55</u>	28 942 225,59	
Vakuutusmaksuvastuun muutos								
Kokonaismuutos	-5 933,01					-388 732,29		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>	<u>-5 933,01</u>				<u>0,00</u>	<u>-388 732,29</u>	
Jälleenvakuuttajien osuus								
Kokonaismuutos	373,43					-39,39		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>	<u>373,43</u>	-5 559,58	29 678 054,37	<u>0,00</u>	<u>-39,39</u>	<u>-388 771,68</u>	28 553 453,91
Korvauskulut								
Maksetut korvaukset	-19 787 623,54					-20 644 524,04		
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>1 148 037,07</u>	-18 639 586,47				<u>1 454 393,40</u>	-19 190 130,64	
Korvausvastuun muutos								
Kokonaismuutos	-1 835 110,34					110 891,52		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>	<u>-1 835 110,34</u>				<u>0,00</u>	<u>110 891,52</u>	
Jälleenvakuuttajien osuus								
Kokonaismuutos	398 541,80					-287 680,40		
Liiketoimintasiirron osuus	<u>0,00</u>	<u>398 541,80</u>	-1 436 568,54	-20 076 155,01	<u>0,00</u>	<u>-287 680,40</u>	<u>-176 788,88</u>	-19 366 919,52
Liikekulut				<u>-6 828 602,93</u>				<u>-6 993 354,23</u>
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta				2 773 296,43				2 193 180,16
Tasoitusmäärän muutos								
Kokonaismuutos		424 438,99				-2 075 782,00		
Liiketoimintasiirron osuus		<u>0,00</u>	424 438,99			<u>0,00</u>	-2 075 782,00	
Vakuutustekninen kate				3 197 735,42				117 398,16
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA								
Vakuutustekninen kate				3 197 735,42				117 398,16
Sijoitustoiminnan tuotot		3 698 828,02				3 240 073,28		
Sijoitusten arvonnkorotus		0,00				0,00		
Sijoitustoiminnan kulut		-1 599 627,15				-1 699 694,80		
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu		<u>0,00</u>		<u>2 099 200,87</u>		<u>0,00</u>		<u>1 540 378,48</u>
Muut tuotot								
Muut				2 029 834,07				1 936 066,48
Muut kulut								
Muut				-1 995 880,87				-1 928 475,74
Voitto varsinaisesta toiminnasta				5 330 889,49				1 665 367,38
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja				5 330 889,49				1 665 367,38
Tuloverot								
Tilikauden vero		-1 149 500,47				-313 202,60		
Aikaisempien tilikausien verot		8 708,00				45 836,84		
Laskennallisen verovelan muutos		<u>0,00</u>	-1 140 792,47			<u>0,00</u>	-267 365,76	
Tilikauden voitto				4 190 097,02				1 398 001,62

Tase

Vastaavaa	31.12.2016		31.12.2015	
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot		662 510,15		860 813,68
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	3 891 796,97		4 852 633,59	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	<u>0,00</u>	3 891 796,97	<u>0,00</u>	4 852 633,59
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2 918 025,35		0,00	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	<u>200 000,00</u>	3 118 025,35	<u>0,00</u>	0,00
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	61 631 858,00		59 979 506,68	
Rahoitusmarkkinavälineet	<u>2 988 898,51</u>	64 620 756,51	<u>2 165 461,22</u>	62 144 967,90
Jälleenvakuutustalletesaamiset	<u>0,00</u>	71 630 578,83	<u>0,00</u>	66 997 601,49
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	4 445 760,06		4 530 361,10	
Vakuutusedustajilta	<u>0,00</u>	4 445 760,06	<u>0,00</u>	4 530 361,10
Jälleenvakuutustoiminnasta		422 112,37		598 490,40
Muut saamiset	<u>270 595,47</u>	5 138 467,90	<u>328 707,82</u>	5 457 559,32
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	226 497,80		301 599,94	
Muut aineelliset hyödykkeet	121 888,00		105 072,80	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	348 385,80	<u>0,00</u>	406 672,74
Rahat ja pankkisaamiset		2 569 018,13		1 166 814,37
Muu omaisuus	<u>39 121,12</u>	2 956 525,05	<u>39 121,12</u>	1 612 608,23
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat		72 580,36		29 496,08
Muut siirtosaamiset		<u>177 426,84</u>		<u>8 151,65</u>
		250 007,20		37 647,73
Vastaavaa yhteensä		80 638 089,13		74 966 230,45
Vastattavaa		31.12.2016		31.12.2015
Oma pääoma				
Pohjarahasto		3 599 379,25		3 599 379,25
Takuupääoma		2 290 886,54		2 290 886,54
Muut rahastot		16 071 637,39		14 733 198,83
Tilikauden voitto/tappio		<u>4 190 097,02</u>		<u>1 398 001,62</u>
		26 152 000,20		22 021 466,24
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	13 234 752,60		13 228 819,59	
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>149,00</u>	13 234 901,60	<u>522,42</u>	13 229 342,01
Korvausvastuu	12 487 183,00		10 652 072,66	
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>-1 255 667,89</u>	11 231 515,11	<u>-857 126,09</u>	9 794 946,57
Tasotusmäärä		<u>27 027 525,00</u>		<u>27 451 963,99</u>
		51 493 941,71		50 476 252,57
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta		478 452,51		508 497,05
Jälleenvakuutustoiminnasta		0,00		12 244,56
Muut velat	<u>1 544 578,47</u>	2 023 030,98	<u>1 071 232,49</u>	1 591 974,10
Siirtovelat		<u>969 116,24</u>		<u>876 537,54</u>
Vastattavaa yhteensä		80 638 089,13		74 966 230,45

Epäsuora rahoituslaskelma

Liiketoiminnan rahavirta	2016	2015
Voitto varsinaisesta toiminnasta	5 330 889,49	1 665 367,36
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	1 017 689,14	2 641 342,57
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	88 471,08	563 663,42
Suunnitelman mukaiset poistot	301 998,29	349 609,44
Muut oikaisut	-1 359 924,88	-1 749 797,07
<i>Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta</i>	5 379 123,12	3 470 185,72
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	106 731,95	437 107,76
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	523 635,58	-738 313,58
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	6 009 490,65	3 168 979,90
Maksetut välittömät verot	-1 140 792,47	-267 365,76
Liiketoiminnan rahavirta	4 868 698,18	2 901 614,14
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-4 730 421,85	-5 177 529,44
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	1 359 924,88	1 749 797,07
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-36 434,39	-172 687,40
Investointien rahavirta	-3 406 931,36	-3 600 419,77
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-59 563,05	-125 998,74
Rahoituksen rahavirta	-59 563,05	-125 998,74
Rahavarojen muutos	1 402 203,77	-824 804,37
Rahavarat tilikauden alussa	1 166 814,37	1 991 618,73
Rahavarat tilikauden lopussa	2 569 018,13	1 166 814,37

Tunnusluvut

(% / milj. euroa)

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2016	2015	2014	2013	2012
Liiketulos	4,9	3,7	4,8	1,7	1,9
Kokonaistulos	7,2	4,1	5,2	1,7	2,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	5,0	2,6	5,6	7,5	-0,3
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	8,3	5,1	6,9	3,6	9,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	83	84	84	63	45
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	83	84	84	63	45

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo	31,2	31,2	30,4	18,3	11,4
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	67,6	67,8	70,8	74,3	67,7
Vahinkosuhde prosentteina	67,6	67,8	70,8	74,3	67,7
Liikekulusuhde prosentteina	23,0	24,5	24,5	26,1	23,2
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	90,7	92,3	95,4	100,4	90,9
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	90,7	92,3	95,4	100,4	90,9

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Lännen) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita. LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiön tilinpäätös yhdistellään LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen 1.1.2016 alkaen.

Yleiset tiedot

LähiTapiola-ryhmän johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Lännen tilinpäätöksessä käytettävät konsernitermit tarkoittavat LähiTapiola-ryhmää. LähiTapiola Vahinkoyhtiön kotipaikka on Espoo ja sen tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelumenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sita alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sita

alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintamenoa saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta tai muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli

rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutus-talletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutus-talletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarvointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukauppoihin perustuvalla kaupp-arvomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutus-talletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutus-talletesaamisten käypänä arvona on käytetty

nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä.

Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5-10 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	5-10 v

Kiinteistöt

Toimistorakennukset	40-50 v
Rakennusten ainesosat, menojäännöspoisto	25 %

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto	25 %
--	------

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen

arvonkorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvotuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Vakuutustekninen vastuuvelka, vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat

tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuuvelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti. Vakuutusvalvontaviranomainen ei ole vielä vahvistanut tasoitusmäärän yhtiökohtaisia laskentasääntöjä, joten tilinpäätöksen tasoitusmäärälaskelma perustuu arvioon.

Eläkeluotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa sovelletaan 1,4 prosentin laskuperustekorkoa. Eläkeluotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2016, joka on laadittu Tapaturma-vakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyönä.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL -vakuutuksella Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Elossa.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä on yleinen vanhuuseläkeikä eli 63 - 68 vuotta.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Vuoden 2016 alusta Solvenssi II -vakavaraisuussäännösten voimaantulon myötä muuttunut säännös tasoitusmäärän laskentaperiaatteista paransi tulosta 2,5 M€ verrattuna edelliseen vuoteen.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen arvonalennukset tehtiin ensimmäistä kertaa vuodelta 2016 (vaikutus 0,5 M€).

31.12.2016 tilinpäätös on yhdistelty ensimmäisen kerran LähiTapiola-ryhmään. Tähän liittyen LähiTapiola-ryhmään kuuluvien sisäisten tilinpäätöserien ryhmittelyä on muutettu.

Riskienhallinnan liitetiedot

Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riskienhallinnan lähtökohdat

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakkoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti yhtiö huolehtii ja tiedottaa luotettavasti riskeistään sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit	Vakavaraisuuden hallinnan riskit
	Markkinariskit
	Luottoriskit
	Likviditeettiriskit
	Keskittymäriskit
	Vakuutusriskit
Operatiiviset riskit	Toiminnan suunnittelun riskit
	Prosessiriskit
	Järjestelmäriskit
	Henkilöstöriskit
	Juridiset riskit
	Tapahtuma- ja vahinkoriskit
Toimintaympäristön ja strategian riskit	Yleisen toimintaympäristön riskit
	Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen riskit
	Kilpailun luonteen ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
	Strategisten valintojen riskit
	Ryhmätason erityisriskit

Riskienhallinnan organisointi

Hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Toimitusjohtaja ja johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Liiketoimintayksiköt

vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Esimiesten tehtävänä on varmistaa, että liiketoimintaprosessien valvonta on riittävää ja että aina on käytettävissä luotettavaa ja ajantasaista tietoa valvonnan tuloksista. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Valvonta on vastuutettu yhtiön riskienhallintatoiminnolle. Ryhmän aktuaari-, riskienhallinta-, talous-, controller-, compliance- ja taseenhallintatoiminnot sekä sisäinen tarkastus avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa.

Raportointi

Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavalla ja ajan tasalla olevalla dokumentaatiolla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä. Lisäksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Yhtiön vakuutustoiminnan riskejä ovat vahinkovakuutustoiminnan riskit ja sijoitustoiminnan riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, vastuuvelan riittävyyteen ja jälleenvakuutussoojiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutussopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä

kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian avulla määriteltujen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Asiakastietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäselvien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen.

Kirjanpidon vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Laskuperusteet ovat määräytymisperiaatteiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuvelka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti johdettujen vakuutusluokkakohtaisten kertoimien avulla. Suuret, tietyn eurorajan ylittävät, vahingot varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä.

Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsittelykuluja varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun määrästä.

Jälleenvakuutussuojiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutussuojan varmistamista ennen ensivakuutusriskin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia.

Jälleenvakuutussuojiin liittyvää riskiä hallitaan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutussuojien hankintaohjeen avulla. Jälleenvakuutussuojia ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, riskien mahdollinen kumulaatio sekä vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan omapidätsraja, joka määrittelee suurimman omalla vastuulla pidettävän määrän yksittäisissä riskeissä.

Sijoitustoiminnan riskit

Hallitus asettaa sijoitustoiminnalle tuottotavoitteen ja riskinoton rajat, joilla pyritään turvaamaan vakavaraisuus ja likviditeettiasema kaikissa markkinaolosuhteissa.

Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden markkina-arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakekurssien tai kiinteistöjen arvojen tai arvovaihteluiden (volatiliteetti) muutoksista.

Sijoitustoiminnan riskeiksi luetaan myös luotto-/vastapuoli- ja likviditeettiriskit. Luotto tai vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä, että johdannaissopimuksen, transaktion, lainan tms. vastapuoli ei kykene selviytymään velvoitteistaan tai vastapuolen kyky selviytyä velvoitteistaan muuttuu. Likviditeettiriskillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkinalikviditeettiriskiä. Edellinen liittyy rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuuteen ja sen hallintaan. Jälkimmäisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä myymään riittävän nopeasti vaikuttamatta markkinoiden hintatasoon.

Hallituksen hyväksymässä sijoitussuunnitelmassa kuvataan sijoitustoiminnan tuottotavoite, sijoitusomaisuuden strateginen allokaatio, sijoitusriskien oton rajat, riski- ja vakavaraisuusasemaa kuvaavat mittarit, sijoitustoiminnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Markkina-, luotto- ja likviditeettiriskejä mitataan ja seurataan jatkuva-aikaisesti yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Riskejä hallitaan limiiteillä ja hajautuksella.

Sijoitustoiminnan liikennevalot ovat vakavaraisuusseurannan keskeinen työkalu. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat voivat

toimia sijoitussuunnitelman normaalien limiittien mukaan. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusriskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole hyväksyttäviä taseen riskillisyyden kannalta. Punaisen valon tilanteessa taseen riskillisuus on liian korkea ja tarvitaan aktiivisia riskien vähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille ja mahdolliset riskien vähentämistoimenpiteet.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta vakavaraisuuteen ja yhtiön toimintaan tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA).

Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä. Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallintatoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistutaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti –tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja

virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti. Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä arvioinnilla, testauksella ja päivittämisellä. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus. Yhtiö on vastuussa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen, kilpailun luonteen ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulliset tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana organisaatio-osien vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely. Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä.

LähiTapiola Lännen tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Tuloslaskelman liitteet

1. Vakuutusmaksutulo

	2016		2015	
Ensivakuutus				
Kotimaasta	31 192 982,96		31 188 773,14	
Muista valtioista	0,00	31 192 982,96	0,00	31 188 773,14
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta		<u>31 192 982,96</u>		<u>31 188 773,14</u>

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	12 793,90	7 389,20
Vakuutusmaksuvero	6 312 706,87	6 393 648,28
Palosuojelumaksu	<u>163 627,85</u>	<u>163 963,78</u>
Yhteensä	<u><u>6 489 128,62</u></u>	<u><u>6 565 001,26</u></u>

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälle- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälle- vakuuttajien palkkioita ja voitto- osuuksia	Jälle- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2016	5 085 360,75	5 030 232,31	-3 770 011,45	-1 086 188,49	-18 911,42	155 120,95
	2015	4 802 651,20	4 577 379,39	-3 876 360,46	-1 079 710,38	-28 387,84	-407 079,28
	2014	4 333 713,30	4 168 251,98	-3 289 932,73	-984 737,73	-186 535,31	-292 953,80
Maa-ajoneuvot	2016	8 222 523,80	8 271 362,68	-4 614 847,86	-1 895 187,21	-39 209,33	1 722 118,28
	2015	8 378 826,90	8 331 079,29	-5 062 321,08	-1 884 786,30	-65 127,79	1 318 844,12
	2014	8 297 120,76	8 279 298,06	-4 907 121,94	-1 885 331,87	-504 454,77	982 389,47
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2016	14 789 031,92	14 836 743,82	-11 204 292,45	-3 370 931,00	147 190,38	408 710,75
	2015	14 910 978,27	14 820 946,15	-10 052 710,61	-3 634 513,69	-527 973,06	605 748,80
	2014	14 677 907,02	14 569 040,51	-12 486 210,02	-3 529 859,70	1 594 196,87	147 167,65
Vastuu	2016	1 272 976,45	1 257 418,19	-1 252 158,50	-282 126,90	256 157,88	-20 709,33
	2015	1 248 009,36	1 238 493,60	-326 789,48	-284 987,34	-151 609,10	475 107,69
	2014	1 236 885,96	1 232 342,30	-684 688,86	-281 054,19	-70 771,77	195 827,49
Muut	2016	1 823 090,04	1 791 292,95	-781 423,62	-417 547,79	-84 265,76	508 055,78
	2015	1 848 307,41	1 832 142,40	-1 190 659,89	-423 635,89	7 503,19	225 349,81
	2014	1 821 679,69	1 821 378,04	-937 502,97	-413 935,26	-194 928,01	275 011,80
Ensivakuutus yhteensä	2016	31 192 982,96	31 187 049,95	-21 622 733,88	-7 051 981,39	260 961,75	2 773 296,43
	2015	31 188 773,14	30 800 040,84	-20 508 841,51	-7 307 633,60	-765 594,60	2 217 971,13
	2014	30 367 306,73	30 070 310,88	-22 305 456,53	-7 094 918,75	637 507,01	1 307 442,61
Jälleenvakuutus	2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2015	0,00	0,00	-24 791,01	0,00	0,00	-24 791,01
	2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2016	31 192 982,96	31 187 049,95	-21 622 733,88	-7 051 981,39	260 961,75	2 773 296,43
	2015	31 188 773,14	30 800 040,84	-20 533 632,52	-7 307 633,60	-765 594,60	2 193 180,12
	2014	30 367 306,73	30 070 310,88	-22 305 456,53	-7 094 918,75	637 507,01	1 307 442,61
Tasotusmäärän muutos	2016						424 438,99
	2015						-2 075 782,00
	2014						-1 295 891,55
Vakuutus- tekninen kate	2016						3 197 735,42
	2015						117 398,12
	2014						11 551,06

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäsenistöä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2016	2015
Maksetut korvaukset	2 322 669,52	2 284 903,82
Liikekulut	6 828 602,93	6 993 354,23
Sijoitustoiminnan hoitokulut	265 867,35	150 946,85
Muut kulut	1 992 880,87	1 928 475,72
Yhteensä	11 410 020,67	11 357 680,62

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

	2016	2015
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	341 873,80	317 583,83
Muut vakuutusten hankintamenot	2 362 223,23	1 864 853,15
	2 704 097,03	2 182 436,98
Vakuutusten hoitokulut	2 589 112,78	2 914 882,48
Hallintokulut	1 758 771,58	2 210 314,17
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-223 378,46	-314 279,36
Yhteensä	6 828 602,93	6 993 354,27

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut

	2016	2015
Palkat ja palkkiot	4 284 460,55	4 111 237,56
Eläkekulut	766 359,41	932 897,32
Muut henkilösivukulut	222 124,12	288 245,53
Yhteensä	5 272 944,08	5 332 380,41

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan varamies

Palkat ja palkkiot	278 269,42	361 961,47
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan eläkeikä on 60 vuotta ja toimitusjohtajan varamiehen eläkeikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallitus

Palkat ja palkkiot	51 450,00	0,00
Eläkesitoumukset	Hallituksen jäsenet on vakuutettu TyEL vakuutuksella	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

Hallintoneuvosto

Palkat ja palkkiot	31 675,00	0,00
Eläkesitoumukset	Hallintoneuvoston jäsenet on vakuutettu TyEL vakuutuksella	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	83	84
------------	----	----

3.4. Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastus	7 445,64	5 949,67
<i>Yhteensä</i>	<u>7 445,64</u>	<u>5 949,67</u>

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2016		2015	
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	84 519,94		0,00	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	84 519,94	<u>0,00</u>	0,00
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Korkotuotot	1 789,91		0,00	
Muut tuotot	<u>0,00</u>	1 789,91	<u>0,00</u>	0,00
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Muut tuotot	<u>385 988,40</u>	385 988,40	<u>440 801,50</u>	440 801,50
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	507 127,69		461 841,22	
Korkotuotot	182 207,99		98 192,72	
Muut tuotot	<u>348 762,78</u>	1 038 098,46	<u>304 000,14</u>	864 034,08
Yhteensä		<u>1 510 396,71</u>		<u>1 304 835,58</u>
Arvon alentumisten palautukset		571 436,56		185 440,63
Myyntivoitot		<u>1 616 994,75</u>		<u>1 749 797,07</u>
Yhteensä		3 698 828,02		3 240 073,28
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Muut yritykset	<u>-445 451,70</u>	-445 451,70	<u>-515 235,47</u>	-515 235,47
Kulut muista sijoituksista		-217 016,44		-42 720,68
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Muut yritykset	<u>-11 208,07</u>	-11 208,07	<u>-19 145,11</u>	-19 145,11
Yhteensä		-673 676,21		-577 101,26
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-659 907,64		-749 104,05	
Rakennusten suunnitelmapoistot	<u>-8 973,43</u>	-668 881,07	<u>-8 973,44</u>	-758 077,49
Myyntitappiot		<u>-257 069,87</u>		<u>-364 516,05</u>
Yhteensä		-1 599 627,15		-1 699 694,80
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnäytöksiä ja niiden oikaisua		2 099 200,87		1 540 378,48
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		2 099 200,87		1 540 378,48

4.2. Muiden tuottojen ja kulujen erittely

	2016	2015
Muut tuotot		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	2 028 349,43	1 935 162,53
Muut tuotot	1 484,64	903,95
Yhteensä	2 029 834,07	1 936 066,48
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-1 992 880,87	-1 928 475,72
Muut kulut	-3 000,00	-0,02
Yhteensä	-1 995 880,87	-1 928 475,74

Taseen liitteet

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

	2016 Jäljellä oleva hankintameno	2016 Kirjanpitoarvo	2016 Käypä arvo	2015 Jäljellä oleva hankintameno	2015 Kirjanpitoarvo	2015 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	128 957,85	128 957,85	356 000,00	137 931,28	137 931,28	356 000,00
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	20 063,83	20 063,83	20 063,83	1 730 463,04	1 730 463,04	2 584 663,83
Muut kiinteistöosakkeet	3 742 775,29	3 742 775,29	4 996 392,66	2 984 239,27	2 984 239,27	3 189 759,18
	3 891 796,97	3 891 796,97	5 372 456,49	4 852 633,59	4 852 633,59	6 130 423,01
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	2 918 025,35	2 918 025,35	2 949 018,01	0,00	0,00	0,00
	2 918 025,35	2 918 025,35	2 949 018,01	0,00	0,00	0,00
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Rahoitusmarkkinavälineet	200 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00
	200 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	61 631 858,00	61 631 858,00	70 112 424,80	59 979 506,68	59 979 506,68	66 517 258,02
Rahoitusmarkkinavälineet	2 988 898,51	2 988 898,51	3 088 400,95	2 165 461,22	2 165 461,22	2 184 252,37
	64 620 756,51	64 620 756,51	73 200 825,75	62 144 967,90	62 144 967,90	68 701 510,39
	71 630 578,83	71 630 578,83	81 722 300,25	66 997 601,49	66 997 601,49	74 831 933,40

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva

hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-)

jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta

20 063,65

0,00

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)

10 091 721,42

7 834 331,91

6. Kiinteistösijoyitukset

Kiinteistösijoyitusten muutokset:	2016	2016	2016	2015	2015	2015
	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	4 888 937,63	0,00	0,00	5 519 363,13	0,00	0,00
Vähennykset	-483 185,51	0,00	0,00	-480 539,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	4 405 752,12	0,00	0,00	5 038 824,13	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	-36 304,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-8 973,43	0,00	0,00	-8 973,44	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.	-45 277,47	0,00	0,00	-8 973,44	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-468 677,68	0,00	0,00	-177 217,10	0,00	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-468 677,68	0,00	0,00	-177 217,10	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 891 796,97	0,00	0,00	4 852 633,59	0,00	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

	2016	2015
Jäljellä oleva hankintameno	1 309 141,58	1 979 183,14
Kirjanpitoarvo	1 309 141,58	1 979 183,14
Käypä arvo	1 463 307,30	1 561 200,00

7. Sijoyitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyksyrityksissä

	2016	2015
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Vähennykset	-267 209,65	0,00
Siirrot erien välillä	2 407 879,61	0,00
Hankintameno 31.12.	2 964 815,07	0,00
Arvonalentumiset 1.1.	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-25 828,28	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-20 961,44	0,00
Arvonalentumiset 31.12.	-46 789,72	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 918 025,35	0,00
Saman konsernin yritysten liikkeeseenlaskemat rahoitus- markkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2 918 025,35	0,00
Omistusyhteyksyritysten liikkeeseenlaskemat rahoitus- markkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	200 000,00	0,00
Hankintameno 31.12.	200 000,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	200 000,00	0,00
Yhteensä	3 118 025,35	0,00

7.1. Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsolidoituun tilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Palvelut Oy	Espoo	0,80 %	18 009 833,34	844 406,06
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	Espoo	0,79 %	362 775 542,48	59 954 650,40
Yhteensä			380 785 375,82	60 799 056,46

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola KR PK2 Ky	Espoo	1,71 %	21 109 491,63	-235 041,45
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	Espoo	1,72 %	817,96	-47,33
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	Espoo	1,72 %	54 401 226,75	-265 857,25
LähiTapiola Tontit GP I Oy	Espoo	2,44 %	102 443,59	3 205,25
LähiTapiola Tontit I Ky	Espoo	2,44 %	43 120 555,38	1 904 541,10
Yhteensä			118 734 535,31	1 406 800,32

7.2 TASEEN LIITETIETO 31.12.2016

LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiö

MUUT SJOITUKSET

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
MUUT		67 700,00	787 663,56	916 002,40	
Yhteensä		67 700,00	787 663,56	916 002,40	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
MUUT		1 785,00	1 681,88	10 710,00	
Yhteensä		1 785,00	1 681,88	10 710,00	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
MUUT		47 400,00	274 859,30	279 162,00	
Yhteensä		47 400,00	274 859,30	279 162,00	

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Sijoitusrahastot					
Amundi ETF MSCI EM Asia UCITS ETF		1 805 504,41		1 898 135,00	Ranska
Amundi ETF MSCI Emerging Markets UCITS ETF		1 851 049,86		1 904 098,00	Ranska
Amundi ETF S&P 500 UCITS ETF		599 677,61		707 404,80	Luxemburg
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans		1 101 315,47		1 101 315,47	Ranska
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A		970 306,73		1 074 923,91	Suomi
LähiTapiola Eurooppa A		1 934 743,33		2 295 352,60	Suomi
LähiTapiola High Yield A		2 626 110,35		3 281 759,38	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi A		710 525,86		1 370 053,44	Suomi
LähiTapiola Infra A		694 593,17		981 584,82	Suomi
LähiTapiola Japani A		437 197,52		587 850,89	Suomi
LähiTapiola Kasvu A		497 526,55		497 526,55	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A		6 504 638,15		6 888 130,51	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A		3 047 357,42		3 295 340,83	Suomi
LähiTapiola Korkomailma A		2 831 550,00		3 387 910,00	Suomi
LähiTapiola Kuluttaja A		582 600,44		863 750,23	Suomi
LähiTapiola Osinko A		624 278,61		867 796,57	Suomi
LähiTapiola Osinko Suomi A		1 348 862,12		1 927 499,43	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko A		1 195 960,75		1 306 164,85	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A		4 897 776,26		5 430 622,38	Suomi
LähiTapiola Skandinavia A		2 200 306,18		2 309 346,71	Suomi
LähiTapiola Suoja A		2 226 039,62		2 330 157,46	Suomi
LähiTapiola USA A		1 950 745,27		3 132 388,90	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko A		5 623 633,55		6 576 313,05	Suomi
Pimco Socially Responsible EM Bond Fund I-EUR HA		778 594,90		855 590,17	Irlanti
UBAM - Euro 10-40 Convertible Bond		1 446 240,70		1 515 343,44	Luxemburg
Winton Diversified Fund Lux-B Eur Oct 2016 series1		415 000,00		417 977,45	Luxemburg
iShares Barclays Capital Euro Corporate Bond		1 397 488,32		1 450 559,25	Irlanti
iShares Barclays Euro Corporate Bond IR Hedged		1 215 375,00		1 215 375,00	Irlanti
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS ETF		799 046,72		800 290,00	Saksa
iShares Euro Corp Bnd ex-fin		1 048 205,75		1 064 461,00	Irlanti
iShares JPM Emerging Market Bond		1 194 735,00		1 194 735,00	Irlanti
iShares STOXX Europe 600 (DE)		398 697,02		401 043,00	Saksa
MUUT		60 291,00		61 007,32	
Yhteensä		55 015 973,64		62 991 807,41	
Pääomasijoitusrahastot					
Aberdeen Property Fund Finland I Ky		1 174 542,36		1 174 542,36	Suomi
ICECAPITAL Residential Property Fund I Ky		1 500 000,00		1 638 351,79	Suomi
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky		2 209 349,69		2 311 644,81	Suomi
Tapiola KR I Ky		639 565,00		639 565,00	Suomi
MUUT		28 222,56		150 639,03	
Yhteensä		5 551 679,61		5 914 742,99	
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä		116 885,00	61 631 857,99	70 112 424,80	

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2016				2015			
	Aineettomat	Ennakkomaksut	Liikearvo	Kalusto ja	Aineettomat	Ennakkomaksut	Liikearvo	Kalusto ja
	oikeudet ja pitkä-			muut aineelliset	oikeudet ja pitkä-			muut aineelliset
	vaikutteiset menot			hyödykkeet	vaikutteiset menot			hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	1 324 241,56	15 446,00	0,00	591 618,47	1 313 229,56	0,00	0,00	484 510,19
Lisäykset	-5 360,00	42 968,00	0,00	70 928,34	11 187,00	18 049,00	0,00	149 481,10
Vähennykset	-66 002,81	0,00	0,00	-53 716,00	-175,00	-2 603,00	0,00	-42 372,82
Siirrot erien välillä	16 911,00	-16 911,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 269 789,75	41 503,00	0,00	608 830,81	1 324 241,56	15 446,00	0,00	591 618,47
Kertyneet poistot 1.1.	-478 873,88	0,00	0,00	-184 945,73	-238 771,22	0,00	0,00	-84 412,39
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-169 908,72	0,00	0,00	-75 499,28	-240 102,66	0,00	0,00	-100 533,34
Kertyneet poistot 31.12.	-648 782,60	0,00	0,00	-260 445,01	-478 873,88	0,00	0,00	-184 945,73
Kirjanpitoarvo 31.12.	621 007,15	41 503,00	0,00	348 385,80	845 367,68	15 446,00	0,00	406 672,74

10.1. Oman pääoman muutokset

	1.1.2016	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2016	1.1.2015	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2015
Pohjarahasto	3 599 379,25	0,00	0,00	3 599 379,25	3 345 046,98	254 332,27	0,00	3 599 379,25
Takuupääoma	2 290 886,54	0,00	0,00	2 290 886,54	2 290 886,54	0,00	0,00	2 290 886,54
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	254 332,27	0,00	-254 332,27	0,00
Varmuusrahasto	14 733 198,86	1 398 001,61	-59 563,05	16 071 637,42	1 026 360,29	13 706 838,57	0,00	14 733 198,86
Käyttöraho	0,00	0,00	0,00	0,00	10 990 367,35	0,00	-10 990 367,35	0,00
Edellisten tilikausien voitto	1 398 001,61	0,00	-1 398 001,61	0,00	2 716 471,22	0,00	-2 716 471,22	0,00
Tilikauden voitto	0,00	4 190 097,02	0,00	4 190 097,02	0,00	1 398 001,61	0,00	1 398 001,61
Oman pääoma yhteensä	22 021 466,26	5 588 098,63	-1 457 564,66	26 152 000,20	20 623 464,65	15 359 172,45	-13 961 170,84	22 021 466,26

10.3. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Tilikauden voitto	4 190 097,02	1 398 001,61
+ Muu vapaa pääoma		
Varmuusrahasto	16 071 637,42	14 733 198,86
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	20 261 734,44	16 131 200,47

14. Laskennalliset verovelat

	2016	2015
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	0,00	313 202,60
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.	323 398,95	1 566 866,38
	323 398,95	1 880 068,98

15.1. Saamisten erittely

Saamiset saman konsernin yrityksiltä	2016	2015
Jälleenvakuutustoiminnasta		
Muut saamiset	23 860,33	0,00
	23 860,33	0,00

15.2. Velkojen erittely

Velat saman konsernin yrityksille

	2016	2015
Ostovelat	150 580,87	0,00
Muut velat	21 481,73	0,00
	<u>172 062,60</u>	<u>0,00</u>

15.3. Siirtovelkojen erittely

	2016	2015
Velat henkilöstölle	823 301,02	869 853,88
Muut siirtovelat	145 815,22	6 683,66
	<u>969 116,24</u>	<u>876 537,54</u>

16. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

16.2. Taseeseen sisältyvät vastuusitoumukset ja vastuut

Leasingvastuut

	2016	2015
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	6 550,00	34 723,01
Seuraavina vuosina maksettava määrä	53 717,87	33 430,40
	<u>60 267,87</u>	<u>68 153,41</u>

Vuokravastuut

Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	92 660,52	92 660,52
Seuraavina vuosina maksettava määrä	159 544,46	303 645,50
	<u>252 204,98</u>	<u>396 306,02</u>

Arvonlisäverovastuut

Arvonlisäverotuksen ryhmärekisteröintiin liittyen

Konserniyritykset	1 898 855,46	0,00
Yhteistoimintayritykset	5 771 534,00	3 148 779,40
	<u>7 670 389,46</u>	<u>3 151 695,97</u>

Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu - 10 v. tarkistuskausi

Muut ryhmän yritykset	55 897 024,33	53 322 373,84
	<u>55 897 024,33</u>	<u>53 322 373,84</u>

Muut vastuusitoumukset

Merkintäsitoumukset	3 895 935,47	5 583 467,75
	<u>3 895 935,47</u>	<u>5 583 467,75</u>

Yhtiön ja LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi.

Lisäinformaatiota yhteisvastuusopimuksesta on Riskienhallinnan liitetiedossa kohdassa 2.1. Vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet.

17. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

LähiTapiola Lännen Keskinäinen Vakuutusyhtiön ei ole myöntänyt tällaisia lainoja.

17.1. Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Muut liitetiedot

Tulosanalyysi

(tuhatta euroa)

	2016	2015	Muutos	Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	29 678	28 553	1 125	3,9 %
Korvauskulut	-20 076	-19 367	-709	3,7 %
Liikekulut	-6 829	-6 993	165	-2,4 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	2 773	2 193	580	26,5 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisut	2 099	1 540	559	36,3 %
Muut tuotot ja kulut	34	8	26	347,3 %
Liikevoitto	4 906	3 741	1 165	31,1 %
Tasoitusmäärän muutos	424	-2 076	2 500	-120,4 %
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	5 331	1 665	3 666	220,1 %
Tuloverot ja muut välittömät verot	-1 141	-267	-873	326,7 %
Kauden voitto	4 190	1 398	2 792	199,7 %
Liikevoitto	4 906	3 741	1 165	31,1 %
Arvostuserojen muutos *)	2 257	386	1 871	484,8 %
Kokonaistulos	7 164	4 127	3 037	73,6 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2016		31.12.2015		31.12.2016		31.12.2015
	milj.eur	%	milj.eur	%	milj.eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	41,3	48,9	35,2	46,3	41,3	48,9	46,3
Lainasaamiset ¹⁾							
Joukkovelkakirjalainat							
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}							
Osakesijoitukset yhteensä	29,9	35,4	27,8	36,6	29,9	35,4	36,6
Noteeratut osakkeet ³⁾							
Pääomasijoitukset ⁴⁾							
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾							
Kiinteistösijoitukset yhteensä	12,8	15,2	13,0	17,1	12,8	15,2	17,1
Suorat kiinteistösijoitukset							
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset							
Muut sijoitukset	0,4	0,5	0,0	0,0	0,4	0,5	0,0
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾							
Hyödykesijoitukset							
Muut sijoitukset ⁷⁾							
Sijoitukset yhteensä	84,4	100,0	76,0	100,0	84,4	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁸⁾							
Sijoitukset yhteensä	84,4	100,0	76,0	100,0	84,4	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,76						

- 1) Sisältää kertyneet korot
2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset
5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
6) Sisältää kaikkien hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti). Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tieto.
9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.
10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rvin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitusten nettotuotot markkina arvo 8)	Sitoutunut pääoma ²⁾	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010
Tuotto € % sit. pääomalle	milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	41,3	39,9	6,3	-0,4	3,9	1,4	8,1
Lainasaamiset ¹⁾							
Joukkovelkakirjalainat							
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}							
Osakesijoitukset yhteensä	29,9	26,7	5,5	11,1	8,9	15,6	11,8
Noteeratut osakkeet ³⁾							
Pääomasijoitukset ⁴⁾							
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾							
Kiinteistösijoitukset yhteensä	12,8	12,6	5,0	-1,3	4,7	-4,1	2,2
Suorat kiinteistösijoitukset							
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset							
Muut sijoitukset	0,4	0,9	3,5	0,0	0,0	0,0	-2,9
Hedge- rahastosijoitukset ⁶⁾							
Hyödykesijoitukset							
muut sijoitukset ⁷⁾							
Sijoitukset yhteensä	84,4	79,3	5,8	2,6	5,6	3,1	7,5
Sijoituslajeilte kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut							
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	84,4	79,3	5,5	2,6	5,5	3,0	7,5

- 1) Sisältää kertyneet korot
2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset
5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
6) Sisältää kaikkien hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat
Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta
9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

Tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen
jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot	
Korvauskulut	
Liikekulut	
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	
<i>Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta</i>	
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset, niiden oikaisut ja arvон muutokset	
Muut tuotot ja kulut	
Osuus osakkuusyritysten voitoista ja tappioista ¹	
Liikevoitto tai- tappio	
Tasoitusmäärän muutos	
<i>Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja</i>	
Tuloverot ja muut välittömät verot	
Vähemmistöosuudet ¹	

Tilikauden voitto tai tappio

¹ Koskee konsernitilinpäätöstä

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta
(-tappiosta) käytetään termiä liiketulos ja tilikauden
voitosta (tappiosta) termiä tilikauden tulos.

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio
+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvон
rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa
sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja
sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden
aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz:in
kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin,

että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun
markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat
painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden
pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai
tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
+ Arvonmuutokset kirjanpidossa
+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitussidonnaisten vakuutuksen sijoitukset eivät ole
mukana sijoitusjakaumassa. Korkorahastoista pitkän
koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja
lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin
muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat
kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan
kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset
arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot
kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja
talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja
pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä
johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)

Liikevoitto tai -tappio
+ Korkokulut ja muut rahoituskulut
+ Perustekorkokulu
+ Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvон rahastoon
kirjattu arvonorotus/peruutus
= $\frac{\text{Sijoitusten arvostuserojen muutos}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
- Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka
+ Sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen
tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään
muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin
korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut
korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhde

Vahinkosuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

= Vahinkosuhde + Liikekulusuhde

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut + Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 4 190 097,02 euroa siirretään tilikauden voitto/tappio tililtä

Varmuusrahastoon	4 190 097,02
ja Varmuusrahastosta ehdotetaan maksettavaksi takuupääoman korkoa	125 998,76

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	3 599 379,25
Takuupääoma	2 290 886,54
Varmuusrahasto	16 071 637,42
Tilikauden voitto	4 190 097,02
	26 152 000,23

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset

Rauma 9. päivänä maaliskuuta 2017

Mikko Koivisto
Hallituksen puheenjohtaja

Raimo Kärnio

Vesa Harjunmaa

Antti Jantunen

Leena Mannila

Juhani Salo

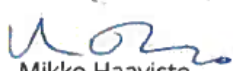
Jussi Seppälä
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Turku 31. päivänä maaliskuuta 2017

KPMG Oy Ab

Mikko Haavisto
KHT

Yhteystiedot

LähiTapiola Lännen

Kalliokatu 2
26100 RAUMA

www.lahitapiola.fi